

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Iwona Hossa-Derewecka

sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka

Poznań, dnia 9.09.2019

Zleceniodawca opinii

Wydział Wokalno-Aktorski Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, pismo z dnia 19.08.2019 roku, zlecenie podjęte na podstawie art. 13 ust. 1, art. 14 ust. 1,2 i art. 20 ust. 1,2,3,5,6 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005 nr 164 poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 nr 84 poz. 455 oraz Dz. U. z 2014 poz. 1198).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dnia 28.09.2016 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana mgr. Bartosza Szulca z dnia 19.09.2016 roku przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka,
- wyznaczenia recenzenta

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r. , tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3) Rada Wydziału Wokalno-Aktorskiego posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka. Do nadesłanego mi przez przewodniczącego rady pisma sygnowanego datą 28.09.2016 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana mgr. Bartosza Szulca pt. *Różnorodność antropomorfizacji śmierci na przestrzeni wieków na podstawie wybranych przykładów literatury wokalne*.

została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia rady w dniu 28.09.2016 roku:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego
- wyznaczenia promotora pracy doktorskiej w osobie prof. dr hab. Piotra Micińskiego
- wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej dr hab. Jacka Gresztę z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, działając na podstawie art. 14 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki tekst jednolity (Dz.U. nr 65, poz. 595, wraz ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r.)
- wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej kandydata mej osoby, działając na podstawie art. 14 ust. 2 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki tekst jednolity (Dz.U. nr 65, poz. 595, wraz ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r.)

Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt. 1 (Dz. U. Nr 65, poz. 595, Dz. U. z 2005 nr 164 poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 nr 84 poz. 455 oraz Dz. U. z 2014 poz. 1198), Rada Wydziału Wokalno-Aktorskiego podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka oraz wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej Pana mgr. Bartosza Szulca.

Podstawowe dane o Kandydacie

Bartosz Szulc urodził się 27.11.1987 roku w Łodzi. Jest absolwentem Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi w klasie prof. Piotra Micińskiego – dyplom z wyróżnieniem (2012 rok). Występował w przedstawieniach takich jak:

Die Zauberflöte W. A. Mozarta

Giulio Cesare G. F. Haendla

Gianni Schicchi G. Pucciniego

Błękitny zamek R. Czubatego

Abu Hassan C. M. von Webera

Il Barbiere di Siviglia G. Rossiniego

- W 2007 roku otrzymał Wyróżnienie w I kategorii w I Międzyszkolnym Konkursie Wykonawstwa Pieśni Artystycznej
- W 2009 roku został laureatem II nagrody na VII Ogólnopolskim Konkursie Wokalnym im. L. Różyckiego
- W 2012 roku zdobył III Miejsce w Kategorii B2 oraz nagrodę specjalną dla najlepszego głosu basowego na II Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. G. Perottiego w Ueckermünde w Niemczech
- W 2015 roku podczas festiwalu *Sommer Oper Bamberg* w Niemczech wykonał rolę Sarastra w przedstawieniu *Die Zauberflöte* W. A. Mozarta. Za tę partię otrzymał od Richard Wagner Association of the City of Bamberg Stypendium.
- W 2013 roku ukończył III Międzywydziałowe *Podyplomowe Międzywydziałowe Studium Pieśni* w UMFC
- Uczestniczył w wielu kursach wokalnych

Współpracował z następującymi dyrygentami:

Eraldo Salmieri

Paul Esswood

Wojciech Rodek

Ivan Monighetti

Till Fabian Weser

Andrzej Staszyński

Jakub Chrenowicz

Przebieg pracy zawodowej

- Od 2011 roku zatrudniony jest jako artysta chóru w Filharmonii im. A. Rubinsteina w Łodzi
- Od roku 2013 uczy śpiewu solowego w Zespole Szkół Muzycznych im. St. Moniuszki w Łodzi
- W latach 2014-16 prowadził zajęcia emisji dla chórzystów Towarzystwa Śpiewaczego *Lutnia* w Zgierzu
- W roku 2014 i 2015 podczas *Warsztatów Chóralnych Dla Uczniów Szkoły Muzycznej II stopnia* prowadził indywidualne zajęcia z emisji głosu w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Pabianicach
- W 2013 i 2014 roku pełnił funkcję jurora podczas XII i XIII *Festiwalu Kolęd Szkół Specjalnych* organizowanego przez Zespół Szkół Specjalnym im. S. Kopcińskiego w Aleksandrowie Łódzkim
- W 2015 roku zasiadał w Jury regionalnych kwalifikacji *XX Konkursu Piosenki – Wygraj sukces* w Młodzieżowym Domu Kultury im. Heleny Salskiej w Pabianicach

Dostarczona mi dokumentacja kandydata oprócz wniosku zawiera

- Uwierzytelniony odpis dyplomu ukończenia studiów wyższych stwierdzających posiadanie tytułu zawodowego
- Kwestionariusz osobowy z trwałym zdjęciem
- Uwierzytelnioną kserokopię pierwszej i drugiej strony dowodu osobistego
- Krótki życiorys,
- Propozycję tematu i koncepcję pracy doktorskiej
- Propozycję promotora w osobie Pana prof. dra hab. Piotra Micińskiego

- Propozycję dyscypliny dodatkowej
- Opinie prof. Włodzimierza Zalewskiego, dr Dawida Bera i Dyrektor Małgorzaty Bosek
- Wykaz i opis dorobku artystycznego wraz z odpowiednim zapisem dzieł artystycznych i dokumentacją ich publicznej prezentacji oraz informacje o działalności popularyzującej naukę

Przedstawiona dokumentacja została bardzo dobrze przygotowana w zakresie merytorycznego i formalnego układu materiału. W dostarczonej przez Doktoranta dokumentacji widać raczej skromny dorobek artystyczny, za to spory wkład w zajęcia edukacyjne – prowadzenie lekcji śpiewu i kursów emisji głosu. Godnym pochwały jest fakt krzewienia kultury w mniejszych ośrodkach – z dala od filharmonii czy teatrów operowych – taką działalność stawiam wysoko. Nie znalazłam też w dokumentacji żadnej recenzji z wymienionych spektakli. Szkoda, bo sądzę, że pięknie wzbogaciłyby zaprezentowaną faktografię. Z radością przeczytałam podziękowania od wielu instytucji za udział w Jury konkursów czy prowadzenie zajęć z młodzieżą. To niezaprzeczalny walor. Wyraźnie widać, że dydaktyka i propagowanie śpiewu są domeną Doktoranta. To też ważna część dorobku.

OPINIA

Praca doktorska mgr. Bartosza Szulca składa się z:

- dzieła artystycznego w formie zapisu elektronicznego na nośniku CD, które zawiera nagranie analizowanych w pracy pisemnej utworów. Nagrań dokonano w 2019 roku w Zborze Kościoła Baptystów w Łodzi oraz w Sali koncertowej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi.

Realizatorem nagrań był Michał Grzeszczak.

Wykonawcy:

- Bartosz Szulc – bas

- Dobrochna Zakrzewska-Jachowicz - fortepian
- Przemysław Pogocki – lutnia, gitara. Pierwszy utwór *Death and the Lady* w transkrypcji na lutni dziesięciochórowej, będącej repliką tego typu instrumentów z początku XVII wieku. Drugi *Das Bündnis mit dem Tode* na replice gitary René Lacote'a z początku XIX wieku.
- Dawid Ber – dyrygent
- Kinga Czech – I skrzypce
- Jan Gonicki – II skrzypce
- Aleksandra Pawlak – altówka
- Aleksandra Czarnocka – wiolonczela
- Karolina Brożek – kontrabas
- Marek Walczak – flet
- Magdalena Sobczyk – obój
- Kamil Leszczyński – klarnet
- Wiktoria Koziara – saksofon altowy
- Tomasz Maciaszczyk – trąbka
- Piotr Wieczorek – gitara
- Klaudia Mazur – zestaw perkusyjny
- Kamil Szulc – instrumenty perkusyjne
- Tomasz Kaszuba - klawesyn

Z wielką przyjemnością wysłuchałam przedmiotowego nagrania. Doktorant dysponuje pięknym w kolorze głosem basowym. Operuje nim bardzo sprawnie, ładnie kształtując frazę.

Różnicuje dynamikę od *pianissimo* do *forte* w zależności od interpretacji dzieła. Maluje głosem ciekawe interpretacyjnie frazy, w zależności od epoki, języka czy stylu kompozytorskiego. Godną pochwałą jest dbałość o dokładne zrozumienie tekstu, poprzez właściwe zespolenie go z warstwą melodyczną. Na nagraniu, przeprowadzającym słuchacza przecież przez niemal każdą epokę z historii muzyki, słychać niezwykle wrażliwość i muzykalność wszystkich wykonawców. Pięknie brzmi współpraca śpiewaka z pianistką, lutnistą i zespołem instrumentalnym. Interpretacja jest przemyślana, nie ma tu miejsca na jakąkolwiek przypadkowość. Całość nagrania, mimo że złożona z chronologicznie ułożonych utworów, jest niezwykle spójna. Wspólna dla każdego z utworów, z chirurgiczną wręcz precyzją, starannie wyselekcjonowana tematyka jest nicią przewodnią wspólnie zespalającą całość.

- Część drugą pracy stanowi praca pisemna pt. *Różnorodność antropomorfizacji śmierci na przestrzeni wieków na podstawie wybranych przykładów literatury wokalne*.

Obie wymienione części tworzą logicznie przemyślaną całość i przyczyniają się w sposób oczywisty do przybliżenia zagadnienia zawartego w temacie. Bazując na dziele artystycznym oraz wiedzy zdobytej ze źródeł bibliograficznych i historiograficznych dysertacji w jej pierwszym rozdziale Doktorant przedstawia bardzo szeroki kontekst kulturowego widzenia śmierci. Pierwotnie jako bóstw, później w różnych postaciach i religiach. Przeprowadza czytelnika przez epoki opisując z niezwykle starannością w jaki sposób antropomorfizowana była śmierć. Od średniowiecznego *vado mori*, *danse macabre* i *totentanz*, poprzez renesansowe obrazy Breugela, barokową szkołę *vanitas*, do całkowitej zmiany myślenia o śmierci w dobie Oświecenia. Jak słusznie autor dysertacji zauważył wiek XIX, a więc okres Romantyzmu przyniósł w historii kultury zupełnie nowe spojrzenie na motyw śmierci, by ostatecznie w wieku dwudziestym zdekonstruować wcześniejsze poglądy na ten temat.

W drugim rozdziale autor precyzuje kryteria doboru konkretnych przykładów z literatury wokalne wybranych do analizy. Godne podziwu są precyzyjne opisy poszczególnych dzieł wraz z tekstem oryginału i polskim tłumaczeniem - własnym, co warte jest dodatkowego podkreślenia! Imponują skrupulatnością w podejściu do tej wyjątkowej materii. Doktorant z ogromnej masy historycznych dzieł wybrał 10 przykładów, na których oparł dzieło doktorskie i jego pisemną analizę. Są to:

- *Death and the Lady*

- *Das Bündnis mit dem Tode*
- *Der Tod und das Mädchen*
- *Der Jüngling und der Tod*
- *Die Jungfrau und dem Tod*
- *Tod und Tödin*
- *Dziad i baba*
- *Pieśni i tańce śmierci*
- *Der Tod und Der einsamer Trinker*
- *Arie Śmierci w operze Der Keiser von Atlantis*

Analogicznie w rozdziale trzecim Autor dysertacji zajął się pracą badawczą wymienionych dzieł z perspektywy wykonawcy. Do każdego z badanych utworów Doktorant podchodzi z niezwykłą, godną podziwu skrupulatnością. Analizując nie tylko kontekst powstania dzieła, ale i dostępne nagrania. Obszar badań jest doprawdy fascynujący. Przechodząc od ogółu do szczegółu Autor pochyla się nad aspektami formalnymi i siłą przekazu dzieła oraz - co jest głównym zadaniem pracy doktorskiej - na analizie wykonawczej, własnych przemyśleniach na temat frazy, dźwięku czy sposobu prowadzenia głosu. Ta bezcenna wiedza zawiera w sobie duży pierwiastek dydaktyczny. Jest znakomitym kompendium wiedzy o właściwym podejściu do przygotowania utworu przez artystę śpiewaka. Doktorant zwraca dużą uwagę nie na symbiozę dźwięku z tekstem, na prawidłową artykulację słowa i akcent logiczny w zdaniu. To rzadka umiejętność. Czytanie niniejszej pracy sprawiło mi, jako recenzentowi, niezwykłą przyjemność. Dbałość o każdy szczegół, prawidłowe przypisy, znakomicie dobrane przykłady muzyczne i ilustracje dopełnia wspaniałego obrazu dysertacji. Z pełną odpowiedzialnością za swoje słowa odważę się napisać iż dla mnie jest pracą absolutnie wzorcową i to pod każdym względem.

Tok postępowania analitycznego doktoranta jest prawidłowy. Czytając dysertację ostatecznie dojść można do wniosku, że temat pracy jest więcej niż adekwatny do zaprezentowanego Dzieła.

Pan mgr Bartosz Szulc w swej pracy doktorskiej posługuje się wyjątkowo dojrzałym i pięknym językiem, zarówno w warstwie tekstowej jak i wykonawczej. Myśli formułuje jasno i czytelnie. Dla prezentacji poruszanych zagadnień używa właściwej terminologii, z dużą ilością słownictwa fachowego zarówno z dziedziny techniki śpiewu jak i wiedzy ogólnomuzycznej a także, co warto podkreślić historycznej i szerzej – humanistycznej.

Praca spełnia też najwyższe standardy pod względem edytorskim. Przypisy, cytowana literatura, przykłady nutowe, czy fotografie wplecione w tekst pracy zostały prawidłowo wykonane co czyni z opisu pracy i dzieła artystycznego wartościowe przedsięwzięcie naukowo-artystyczne. Autor wykazał dużą samodzielność w prowadzeniu badań oraz formułowaniu wniosków. Jego praca może być przyczynkiem i inspiracją do dalszych badań nad tematyką śmierci w literaturze wokalne i wykonawstwem tejże. Pracę mgr. Bartosza Szulca można śmiało uznać za dzieło nowatorskie, wnoszące duży wkład w kulturę narodową zarówno w sferze wykonawczej jak i, co istotne, w sferze badawczej. Imponująca jest lista bibliograficzna: 55 pozycji książkowych, 10 czasopism, 30 publikacji elektronicznych i stron internetowych, 17 wydań nutowych oraz 25 płyt i nagrań użytych do analizy. Ilość stron 235 plus aneks nutowy.

Konkluzja

Reasumując należy stwierdzić, iż praca doktorska mgr, Bartosza Szulca dzięki starannie opracowanym narzędziom badawczym i sztuce wykonawczej rozwiązuje w sposób wyczerpujący przedstawioną problematykę. Na tym moim zdaniem polega znaczący wkład tej pracy w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez doktoranta jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorant wykazał się głęboką wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób Doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1

ustawy z dnia 14.03.2003 roku. Popieram wniosek o nadanie panu mgr. Bartoszowi Szulcowi stopnia doktora w dziedzinie sztuk muzycznych.

dr hab. Iwona Hossa-Derewecka

A handwritten signature in blue ink, reading "Iwona Hossa-Derewecka". The signature is written in a cursive style with a large initial 'I' and a prominent 'H'.